

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
КИРИЛО - МЕТОДИЕВСКИ НАУЧЕН ЦЕНТЪР
CYRILLO - METHODIAN RESEARCH CENTRE
BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES

София 1000, п.к. 432, ул. „Московска“ 13, тел. 987 02 61/ BG, Sofia 1000, P.O.B. 432, Moskovska str. 13, tel. (359 2) 987 02 61
e-mail: kmnc@bas.bg ; fax: (359 2) 986 69 62

ГОДИШЕН ОТЧЕТ НА КИРИЛО-МЕТОДИЕВСКИЯ НАУЧЕН ЦЕНТЪР ПРИ БАН
ЗА 2024 Г.

За Кирило-Методиевския научен център (КМНЦ) 2024 г. започна с мандата на нов директор – проф. д-р Веселка Желязкова. Новото ръководство продължи досегашната политика да поддържа и развива профила и мисията на КМНЦ, насочени към изследване и популяризиране на делото на Кирил и Методий и техните ученици в исторически план като литературен и културен феномен – основен белег на българската национална идентичност с огромно влияние върху развитието на славянската писменост и култура в Европа. Знанието за кирило-методиевската традиция, а в това число на българската средновековна култура и история, е от съществено значение не само за разбирането на духовната и културната връзка между България и останалите европейски народи, но и за съвременните иновации в креативната индустрия, която все повече обръща внимание върху културното наследство в локалното му измерение и стойност.

През 2024 г. КМНЦ започна реализирането на нов научен проект: „Развитие на кирилицата от IX до XIV век в южнославянските земи: изследване и цифрово представяне“, който бе финансиран“ от ФНИ в конкурса за фундаментални научни изследвания за 2024 г. Проектът, на стойност 425 000, 00 лв., се разработва от КМНЦ съвместно с Института по математика и информатика на БАН и е ориентиран към търсене и създаване на нови фундаментални научни знания и иновации в областта на идентификацията и представянето на средновековното кирилско писмо чрез създаването на технологии и услуги за управление, като обработка, анализиране, изводи и визуализация на данни от средновековни славянски ръкописи (Data management, Data

processing, Data Analytics, Data mining, Data visualization), извличане на информация и знания за стиловете кирилско писмо и етапите на развоя му (Information retrieval, Knowledge discovery). Изследването цели да проследи развоя на кирилското писмо в южнославянските земи в периода от IX до XIV век. Това е периодът от времето на създаването на кирилската азбука в пределите на българските земи до нейното най-широко териториално разпространение през Средновековието. Запазените от този период епиграфски и ръкописни писмени свидетелства са ключови при проследяването на историята на славянската култура. Безспорен интерес, от тази гледна точка, представлява провеждането на задълбочен палеографски анализ и описанието на кирилското писмо в своето развитие. Такъв тип системен палеографски анализ до момента не е прилаган, а като цяло все още се разчита само на достиженията на руските учени от началото на XX век. В този смисъл проектът цели, с помощта на непрекъснато развиващите се дигитални технологии, да създаде надеждна онлайн база данни от ресурси, която да позволи съхраняването и съпоставката на най-значимите южнославянски писмени документи от това време. Тяхното събиране на едно място, както и изучаването им, ще изведе на ново ниво научните изследвания в областта на хуманитаристиката. Те ще бъдат предоставени в отворен достъп на научната общност и широката публика.

В отговор на своята мисия да осигурява присъствието в обществото на един от стожерите на българската национална идентичност – Кирило-Методиевото дело, чрез комплексно интердисциплинарно проучване на този феномен, най-голям български принос в европейската и световната писмена култура, КМНЦ стана домакин на Генералната асамблея на асоциацията „Европейски културен маршрут за св. Кирил и Методий“, състояла се на 23–24 май 2024 г. КМНЦ е член на тази асоциация от 2020 г., а през 2021 г. тя беше сертифицирана със знака „Културен маршрут на Съвета на Европа“. Българската академия на науките и Столична община подкрепиха събитието, което беше открито от заместник-председателя на БАН чл.-кор. проф. дн Стефан Хаджитодоров. В своето приветствие към участниците от България, Гърция, Италия, Северна Македония, Словакия и Чехия чл.-кор. Хаджитодоров подчерта че Академията като първата научна институция, институционализираща изследванията по кирилометодиевистика, категорично подкрепя инициативата, както и усилията на КМНЦ да изгради националната част на този паневропейски маршрут, призван „чрез пътуване в пространството и времето да превърща

наследството на отделни страни и култури в живо и споделено европейско наследство“. В словото беше посочено, че научната основа на всеки културен маршрут е необходимо условие за неговата автентичност и функционалност и бе отправена препоръка за по-голяма интернационализация на управлението на маршрута. В деловата част на заседанието беше представен отчетът на Асоциацията и бяха приети нови членове – Община Рим и Фондация „Аквилея“ от Италия и Супрасълската академия в Полша.

Сн. 1. Заседание на Генералната асамблея на асоциацията „Европейски културен маршрут за св. Кирил и Методий“.

Сн. 2. Снимка на участниците в Генералната асамблея на асоциацията „Европейски културен маршрут за св. Кирил и Методий“. Сред тях от ляво на дясно ас. д-р Елка Златева, акад. Юлиан Ревалски – председател на БАН, проф. д-р Славия Бърлиева.

В периода 26–27 ноември 2024 г. КМНЦ и Археологическият музей „Велики Преслав“, като пълноправни членове на асоциацията „Европейски културен маршрут на св. Кирил и Методий“, организираха Национален информационен семинар „Българският Кирило-Методиевски културен маршрут – част от Културния маршрут „Св. Кирил и Методий“ на Съвета на Европа“. Събитието се проведе под патронажа и с финансовата подкрепа на Министерството на културата на Република България в рамките на процедура за директно финансиране и беше официално открито от кмета на община Велики Преслав инж. Янко Йорданов. Повече от 60 участници от образователни и научни институции, общински и регионални администрации, читалища, библиотеки, музеи, религиозни храмове и манастири, туристически организации, групи за регионално развитие, местен бизнес и други представиха различни аспекти на кирило-методиевската традиция в България. Сред международните участници бяха делегати от Мораво-Словацкия музей в гр. Ухерске Храдище, Чехия, ръководени от д-р Томаш Храштек, Мартина Янухова от

Постоянния секретариат на Асоциацията „Европейски културен маршрут на св. Кирил и Методий“, д-р Стефано Доминиони и Каролина Кларк от Института за културните маршрути в Люксембург, проф. д-р Красимир Станчев от Трети Римски университет и проф. д-р Румяна Златанова от Хайделбергския университет. Като част от програмата на форума проф. д-р Славия Бърлиева и д-р Елка Златева от КМНЦ–БАН откриха изложбата „По стъпките на учениците – културният маршрут на Кирил и Методий в България“, представяща малка част от местата на паметта, свързани с дейността на Кирило-Методиевите ученици по българските земи, като опорни точки за изграждането на националния дял на маршрута. В изнесено заседание в резерват „Патлейна“ и Националния историко-археологически резерват „Плиска“ участниците в семинара обсъдиха възможностите за интегриране на социализирани и несоциализирани археологически обекти в кирило-методиевския маршрут и перспективите за бъдещото му развитие. Събитието бе широко отразено в медиите (вж. напр. <https://www.bta.bg/bg/news/lik/788152-na-seminar-vav-veliki-preslav-se-predstavayat-vazmozhnostite-za-razvitie-i-populy?fbclid=IwY2x>).

Сн. 3. Национален информационен семинар „Българският Кирило-Методиевски културен маршрут – част от Културния маршрут „Св. Кирил и Методий“. На снимката ас. д-р Елка Златева, водещ на заседанието.

АКАДЕМИЧЕН СЪСТАВ НА КМНЦ – БАН КЪМ 31.12.2024 Г.

Професори	3
Доценти	10
Главни асистенти	7
Асистенти	1
Служители без академични длъжности, но с образователна и научна степен „доктор“	1

1. ПРОБЛЕМАТИКА НА ЗВЕНТО

1.1. *Преглед на изпълнението на целите (стратегически и оперативни) на звеното, оценка и анализ на постигнатите резултати и на перспективите на звеното в съответствие с неговата мисия и приоритети, съобразени с утвърдените научни тематики.*

В съответствие с актуализираната Национална стратегия за развитие на научните изследвания в Р България 2017–2030 г. и Стратегията за развитие на БАН 2018–2030 г., КМНЦ форматира своята изследователска парадигма в 3 основни направления: научно-изследователско, дидактично и популяризаторско.

1. Научната дейност е водеща за КМНЦ

- Публикации и цитирания

През 2024 сътрудниците на Центъра са обнародвали 42 научни публикации, 10 от които са индексирани в WoS, Scopus, ERIH+ (вж. по-подробно в приложението). През 2024 г. 43 научни изследвания са представени от 18 сътрудниците на КМНЦ на 36 форума, от които 12 национални конференции и 24 международни. Своеобразно доказателство за качеството и ползата от научната дейността на Центъра е фактът, че за 2024 г. 75 публикации на учени от КМНЦ са цитирани общо 107 пъти, включително в авторитетни

международни издания в Германия, Испания, Италия, Полша, Русия, Словакия, Сърбия, Франция, Хърватска и Чехия (списъкът е приложен към отчета).

- **Организиране на научни форуми**

Съвместно с ИБЕ–БАН, ПУ „Паисий Хилендарски“ и АБУЧ, КМНЦ бе организатор на *международния научен форум „Пътят на светлината“* (11. 2024 г., Атина), посветен на делото на Кирил и Методий и техните ученици и последователи в България. Форумът се проведе под патронажа на вицепрезидента на Република България г-жа Илияна Йотова и с подкрепата на Посолството на Република България в Атина.

Сн. 4. Г-жа Илияна Йотова, вицепрезидент на Р България, открива конференцията.

КМНЦ бе съорганизатор (заедно с ИБЕ–БАН, Националния музей „Васил Левски“ в Карлово, Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“) на *Международния научен форум „Културни мостове: истории за значими българи в Сърбия“* (Цариброд, Сърбия, 20.06.2024 г.). Събитието бе реализирано с финансовата подкрепа на Министерството на образованието и науката на България, по Националната програма „Неразказаните истории на българите“.

КМНЦ бе съорганизатор на панела „*The Bible in Medieval Slavic Literature (9th–15th cc*“.) (заедно с ЦСВП „Проф. Иван Дуйчев“ и Катедрата по кирилometодиевистика в СУ „Св. Климент Охридски“) в рамките на Годишната конференция на Европейската асоциация за библейски изследвания, 15–18 юли 2024 г., София (EABS Annual Conference 2024).

Между 4–6 септември 2024 г. заедно с Катедрата по древни и съвременни цивилизации на Университета в Месина (Италия) КМНЦ организира *Международен симпозиум по палеославистика за млади изследователи*

(<https://sites.google.com/view/collettivo-giovani-slavisti/events/symposium-on-medieval-slavonic-studies/programme-symposium-on-medieval-slavonic-studies?authuser=0>).

Сн. 5. Симпозиум по палеославистика. От ляво на дясно доц. д-р Марко Скарпа и проф. д-р Веселка Желязкова.

Сн. 6. Симпозиум по палеославистика. На снимката, в дясно, Марта Рипаранте, докторант на КМНЦ.

В периода 26–27 ноември 2024 г. КМНЦ и Археологическият музей „Велики Преслав“ организираха *Национален информационен семинар „Българският Кирило-Методиевски културен маршрут – част от Културния маршрут „Св. Кирил и Методий“ на Съвета на Европа“* (за него вж. по-горе).

2. Дидактична дейност

Разработването на заложените в програмата на КМНЦ проекти отговарят и на поставените приоритетни задачи в *Стратегията за развитие на БАН 2018–2030 (политика 34)* относно *необходимостта от действия, насочени към специална грижа за навлизането на научния подход в средното образование.*

В съответствие на **Дейност 34.1.** от Стратегията на БАН „създаване на ефективно хранилище за дигитално учебно съдържание, подходящо за използване от различни системи за управление на образователните процеси, внедрени в системата на средното образование“, през 2024 г. КМНЦ продължи разработването на *своя електронна образователна платформа*. Платформата бе представена от гл. ас. д-р Нели Ганчева пред ученици и преподаватели от Българското неделно училище „Св. Кирил и Методий“ (Атина, Гърция) и гимназията „Св. Св. Крил и Методий“ (Цариброд, Сърбия).

По повод празника на Кирил и Методий на 11 май 2024 г. проф. д-р Славия Бърлиева взе участие в кирилometодиевските тържества в Мюнхен като изнесе лекция за учениците от 1–12 клас в училище „Дора Габе“, за техните учители и представители на Генералното консулство на Р България в Мюнхен и на кметството в гр. Елванген.

На 25. 11. 2024 г. проф. Димо Чешмеджиев гостува на учениците и учители от СУ „Св. Климент Охридски“ в Симеоновград и изнесе лекция за патрона на средното училище.

Сн. 7. Проф. дн Димо Чешмеджиев в училището в Симеоновград.

За историята на кирилските букви и българските книжовни центрове от Средновековието пред ученици от гимназията в Котор, Черна гора разказа докторант Марта Рипаранте. Те посетиха изложбата на КМНЦ „Јужнословенски писари и скрипторијуми XIV века“, която бе експонирана в Универзитетската библиотека „Светозар Маркович“ в Белград в периода 22.10.2024 – 05.11.2024.

Сн. 8. Докторант Марта Рипаранте с ученици от Котор, Черна гора.

Един от сътрудниците на КМНЦ, доц. д-р Евгени Зашев, е сред авторите на два учебника, одобрени от МОН, на издателство „Просвета – Азбуки“ – „Литература за 8 клас“ и „Български език за 9 клас“.

В периода 24–28 юни 2024 г., с финансовата подкрепа на *Националната научна програма „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“*, във Варна се проведе за втори път съвместната инициатива между Изпълнителната агенция за българите в чужбина (ИАБЧ) и Кирило-Методиевския научен център при БАН – „Лятна школа за учители от българските общности в Сърбия, Молдова и Украйна“. Събитието тази

година събра учители от български произход от трите страни, които участваха в семинари, лекции и практически занимания, свързани с историята, културата и езика на България. Лектори от КМНЦ бяха: проф. дн Димо Чешмеджиев, проф. д-р Славия Бърлиева, доц. д-р Мая Иванова, ас. д-р Елка Златева). Програмата на лятната школа беше разнообразна и информативна, предлагаща на участниците възможност да подобрят своите педагогически умения и да задълбочат знанията си за България. Освен теоретичните занятия, учителите посетиха исторически и културни забележителности във Варна и Балчик. Участниците също така имаха възможността да се срещнат с представители на академичните среди, които споделиха своя опит и прозрения по различни теми, свързани с българската култура и история.

Сн. 9. От ляво на дясно доц. д-р Мая Иванова, г-жа Райна Манджукова, изпълнителен директор на ИАБЧ, проф. дн Димо Чешмеджиев с участниците в Лятната школа.

3. Популяризаторска дейност

Във връзка със своите задачи като Академично специализирано звено и в изпълнение на заложените приоритети в специфична **цел 9 от стратегическите направления и приоритети** на БАН „повишаване на авторитета на БАН в обществото и затвърждаване на Академията като един от основните духовни центрове на страната“ КМНЦ продължи и през 2024 г. подготовката на серия от постерни изложби за представяне и популяризиране на българското културно историческо наследство в страната и чужбина. Чрез подготовката на документални изложби КМНЦ прави възможно по иновативен начин да бъде запозната обществеността с изключително важни събития и свързаните с тях паметници на старобългарската писмена култура, както и със също толкова ценни, но по-малко известни артефакти и архивни документи от различни периоди. С помощта на визуалната форма стават достояние на широката публика както научните постижения на учените от КМНЦ в частност, така и тези на изследователите в БАН като цяло.

През 2024 г. КМНЦ е организатор на **9 изложби, от които 4 в чужбина и 5 в България.**

1. В периода 06.02.2024 – 22.02.2024 г. в Познанския университет бе представена изложбата „Profesor Petyr Dinekow (1910–1992) – dokumenty życia i pracy naukowej ze zbiorów Centralnego Archiwum Państwowego Republiki Bułgarii“.

Сн. 10. Проф. д-р Кристина Пенъонжек – заместник декан по Международната научна дейност в Познанския университет разглежда изложбата за акад. Петър Динеков в Познан, Полша.

2. В периода 12.05.2024 – 24.05.2024 г. в катедралата „Св. Йоан Кръстител“ в Мюнхен бе представена изложбата „Пътят на Кирил и Методий и техните следовници“.
3. Между 13.05.2024 – 27.05.2024 г. в София бе експонирана изложбата „Южнославянски кописти и скриптории от XIV век / Fourteenth Century South Slavonic scribes and scriptoria“
<https://kopisti14.kmnc.bg/%D0%B8%D0%B7%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B1%D0%B0-2024?start=2>
4. Изложбата „Пътят на Кирил и Методий и техните следовници“ бе експонирана в кметството на Елванген, Германия (25–30 май 2024).
5. 22.05.2024 – 10.06.2024 г. изложба „За Кирил и Методий – някога и сега“ Софийското „Ларго“.

Сн. 11. Откриването на изложбата в Ларгото.

6. 22.05.2024 – 22.06.2024 г. изложба „В началото бе буквата“ в Битоля, Северна Македония.
7. Изложба „За Кирил и Методий – някога и сега“ , ЦУ–БАН.
8. 22.10.2024 – 5.11. 2024 г. изложба „Јужнословенски писари и скрипторијуми XIV века/ Fourteenth Century South Slavonic Scribes and Scriptoria“
<https://kopisti14.kmnc.bg/%D0%B8%D0%B7%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B1%D0%B0-2024?start=1>

9. 26.11.2024 – 31.01.2025 г. изложба „По следите на учениците: Кирило-Методиевският маршрут в България – част от европейския културен маршрут на съвета на Европа“.

Сн. 12. Изложбата във Велики Преслав.

1.2. Изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017–2030 – извършени дейности и постигнати резултат по конкретните приоритети.

Научноизследователската парадигма на КМНЦ е **свързана с националната идентичност и с проблеми от национално и обществено значение** (*Специфична цел б. Дейности 6.1, 6.2*). Неоспорим факт е, че най-старият и най-активно действащ символ на българската национална идентичност е Кирило-Методиевото дело. Още през Средновековието и до днес то функционира не само като белег за разпознаваемост, но и като инструмент за „изобретяване“ на идентичност или влагане на нови елементи в традиционно съществуващите представи за принадлежност.

Цялостната дейност (научна и административна), които КМНЦ реализира, се вписва в инструментите за постигане на основната цел на „Националната стратегия за развитие на научните изследвания (2017–2030)“ – развитие и модернизирание на научните изследвания. КМНЦ се стреми да осигури възможности за повишаване на квалификацията на учените и за кариерното им развитие, основани на единни изисквания и обективни наукометрични показатели (**Специфична цел 1, Дейности 1.1, 1.2 и 1.3**). През 2024 г. в КМНЦ е проведена една процедура за академичната длъжност „доцент“. В унисон с политиките и дейностите на **специфична цел 2. Повишаване на жизнения стандарт и на социалния статус на учените и специалистите, заети в научноизследователска дейност**, усилията на Центъра са насочени и към подготовката и реализирането на проекти, които предоставят допълнително финансиране. И през 2024 г. продължи работата по проекта за изграждане на Националната е-структура ClaDA-BG, финансиран по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ на Дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“ към МОН (координатор за КМНЦ: проф. д-р Славия Бърлиева), по научно изследователската програма на МОН „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“ (ръководител: проф. д-р Бойка Мирчева). В Центъра се разработва и един проект, финансирани от ФНИ („Южнославянски кописи и скриптории от XIV век (палеографска атрибуция и онлайн реперториум“), № КП-06-Н50/4 от 30.11.2020 с ръководител: доц. д-р Марко Скарпа. През 2024 в конкурс на ФНИ за фундаментални научни изследвания бе спечелен нов проект „Развитие на кирилицата от IX до XIV век в южнославянските земи: изследване и цифрово представяне“ с ръководител проф. д-р Веселка Желязкова. За организирането на националния информационен семинар „Българският Кирило-Методиевски културен маршрут – част от Културния маршрут „Св. Кирил и Методий“ на Съвета на Европа“ КМНЦ получи директно финансиране от Министерството на културата на Република България.

Чрез изпълнението на поставените научноизследователски и приложни задачи дейността на сътрудниците на КМНЦ е насочена към разширяване на участието на българската научна общност в европейското изследователско пространство и разширяване на международното научно сътрудничество (*Специфична цел 9*). Насърчава се публикуването в авторитетни международни реферирани научни списания. **За 2024 г. 20 % от публикациите на учените от КМНЦ са в списания, реферирани и**

индексирани в WoS, Scopus и ERIH+. КМНЦ е част от четири международни научни мрежи (Balkan History Association, Pax Byzantino-Slava, ByzantineThessaloniki, Асоциация за Европейски културен маршрут „Св.св. Кирил и Методий“, Злин (Чехия).

Като цяло политиката на КМНЦ е насочена **към привличането на чуждестранни учени** в изпълнението на различни по характер дейности. В научния колектив на проекта „Южнославянски кописи и скриптории от XIV век (палеографска атрибуция и онлайн реперториум)“ участват 2-ма учени от чужбина (докторант Констанца Бурлаку, Оксфордски университет и докторант Милена Давидович, Балканолошки институт, САНУ), а в периода 22 – 27 юли 2024 г. Даниар Муталб (Румъния) Йелена Славкович (Сърбия) и Максим Габрилков (Германия) са били привлечени като консултанти по проекта.

Екипът по проект на Ягелонския университет „Кирилски ръкописи от Берлинската сбирка в Ягелонската библиотека в Краков“ с ръководител проф. Ян Страдомски и участници проф. Алиция Новак (ЯУ), проф. Агнешка Гронек (ЯУ), проф. Мажанна Кучинска (Познански университет) посетиха КМНЦ от 3 до 7 юни 2024 г.. На 4 юни от 15.30 в КМНЦ полските колеги представиха работата си по проекта, като вниманието бе съсредоточено върху съдържанието на сбирката и нейното значение в сравнение с други ръкописни колекции на кирилски ръкописи в Полша. На представянето присъстваха и гости от други институти на БАН и катедри на СУ. В рамките на работната седмица бяха проведени и отделни консултативни работни срещи между екипа на проекта и колеги от КМНЦ. Основната цел на изследователския престой на гостите бе да обсъдят с колегите от КМНЦ по-нататъшните перспективи в изследванията на славянските ръкописи в конкретната сбирка и възможности за сътрудничество и участие в следващите етапи на работата.

Трябва да се подчерта, че в рамките на научноизследователската си дейност КМНЦ се стреми да поддържа активни връзки с образованието, държавните институции и обществото като цяло (**Специфична цел 10**). Не на последно място това е свързано с даване на подходяща гласност на труда на учения и популяризирането на научните изследвания на достъпен език. През 2024 г. сътрудниците на Центъра са имали общо **34 публични изяви и изказвания по актуални за обществото въпроси**, част от които излъчени в най-престижните медии на страната (БНТ и БНР).

1.3. Полза / ефект за обществото от извършваните дейности.

Научно-изследователската дейност на КМНЦ е насочена към съвременното българско общество в сферата на необходимите му и задължителни знания за българската културна история, пречупени през призмата на делото на светите братя Кирил и Методий. Колективът на Центъра приема, че съвременната информационна среда трябва да осигурява достъп на широката общественост до научно коректни знания и максимално пълна информация, особено в светлината на разширяването на ЕС и позицията на Република България в този контекст. Допълнителен аспект в рамките на тази политика е повишаването на задължителните знания на всеки български гражданин за собствената културна история. Не на последно място разработваните в КМНЦ проекти и дейности се вписват и в предложените мерки за подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и изучаването на българския език и култура от деца, чийто матерен език не е български, както и в предвидените мерки за популяризирането на българското културно-историческо наследство в чужбина и запазването на българската идентичност на българите, живеещи извън страната.

КМНЦ **поддържа постоянно актуална информация** за своята дейност на интернет страница си (<http://www.kmnc.bg/>), както и на страницата на БАН (<http://www.bas.bg/>). На свой ред активното участие с материали и коментари в социалните платформи (във Фейсбук на адрес: <https://bit.ly/2IYdjRb>), позволява да се осъществи пълноценна връзка с обществеността и да се отговори на нейните очаквания и изисквания. Своеобразен индикатор за оценката на интереса и качеството на резултатите е фактът, че фейсбук-страницата на КМНЦ има повече от 5 000 последователи. За 2024 г. специално създадения видео-канал на КМНЦ в YouTube има над 42 000 посещения.

(<https://www.youtube.com/channel/UCZWJ5qW6J0YVvKEIeH3CMJ7A>)

И през 2024 г. в деня на емблематични кирило-методиевски празници като *Успение Кирилово* (14 февруари) и *Успение Методиево* (6 април) КМНЦ организира тържествени събрания, на които представя своята научно изследователска дейност. На 14 февруари КМНЦ организира академично тържество по повод празника *Успение Кирилово*, което събра в музея „Земята и хората“ учени, учители, ученици, духовници и граждани. Централно събитие бе представянето на филма „Места на паметта – пътят на Кирил и Методий“, документален 20-минутен разказ за свързаните с кирило-методиевската

традиция локации и празници (режисьор и сценарист Александър Томов-син, концепция проф. д-р Славия Бърлиева). Академичното празнуване на Успението на Методий – (<https://www.facebook.com/KiriloMetodievskiNaucenCentrPriBan/videos/764104002355440>) се състоя на 2 април 2024 г. В програмата на събитието бе включена лекцията на гл. ас. д-р Андрей Бобев на тема „За старобългарското наследство в един руски чети-миней от началото на XVII век“ и бе представен сборникът „Следи от Кирило-Методиевото дело по света“, включващ отличените творби на участниците в едноименния международен ученически конкурс.

Своеобразно обществено признание за усилията на учените от КМНЦ да популяризират българското културно наследство е престижната награда „Златен лъв“ за най-добър издателски проект на 2024 г., която получи издателство „Българска история“. Повод за това са две книги, подготвени с участието на доц. д-р Ива Трифонова. Първата е „Буквар с различния поучения“ от д-р Петър Берон (юбилейно издание) с осъвременен текст от проф. д-р Лилия Илиева и предговор по случай юбилея, дело на доц. д-р Ива Трифонова. Втората книга е адаптиран за по-широка аудитория вариант на подготвеното по Националната научна програма „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“ научно издание на „Първа българска граматика“ от Неофит Рилски. То е придружено от предговор, осъвременен текст и коментар от доц. д-р Ива Трифонова, с научни консултанти, също сътрудници от КМНЦ, гл. ас. д-р Камелия Христова-Йорданова и доц. д-р Татяна Илиева.

Сн. 13. Грамота „Златен лъв“ за най-добър издателски проект за 2024 г.

1.4. Взаимоотношения с други институции

КМНЦ поддържа активни взаимоотношения и сътрудничество с различни национални и международни институции. Той е част от четири **международни научни мрежи**: Pax Byzantino-Slava (<http://www.ni.ac.rs/novosti-i-dogadjaji/vesti/medunarodna-naucna-mreza-pax-byzantino-slava/>); Balkan History Association (<https://www.balkan-history.com/about-us/>); Асоциация за Европейски културен маршрут „Св. св. Кирил и Методий“, Злин (Чехия) (<https://www.cyril-methodius.cz/en/o-nas/>) и две национални: „Национална интердисциплинарна изследователска е-инфраструктура за ресурси и технологии за българското езиково и културно наследство, интегрирана в рамките на европейските инфраструктури CLARIN и DARIAH“, и „Изграждане и развитие на Център за върхови постижения „Наследство БГ“ (BG05M2OP001-1.001-0001). В техните рамки

КМНЦ извършва научно-изследователска и популяризаторска дейност в тясно сътрудничеството не само с висшите учебни заведения в страната и чужбина като СУ „Св. Климент Охридски“, ПУ „Паисий Хилендарски“, ШУ „Константин Преславски“, Университета в Лодз, Краковския университет и др., но и със Столична община, Националния исторически музей, общината на гр. Солун, Zobor Embellishing Association, Nitra Tourist Board и др.

КМНЦ се стреми да засили интердисциплинарното на своите изследвания и чрез осъществяването на **съвместни проекти с други институти в рамките на БАН**. Партньор на КМНЦ в проекта „Южнославянски кописти и скриптории от XIV век (палеографска атрибуция и онлайн реперториум)“, финансиран от ФНИ е Институтът по математика и информатика на БАН. Същият институт е партньор на КМНЦ в новоспечеления проект „Развитие на кирилицата от IX до XIV век в южнославянските земи: изследване и цифрово представяне“. Гл. ас. д-р Люба Илиева (до м. август) е била участник в проекта на ИИИ „Просопография на средновековна България V–XIV в.“, финансиран от ФНИ, а доц. д-р Десислава Найденова е част от научния колектив на реализирания от ИИИ проект „Религиозната реторика на властта във византийското и балканското Средновековие / Religious rhetoric of power in the Byzantine and Balkan Middle Ages“ в рамките на междуакадемичната спогодба с Румънската академия на науките. Доц. д-р Десислава Найденова е участник и в проекта „Arts, Literature and Power in Contact Areas (Orthodoxy and Islam and Orthodoxy and Catholicism). Glorification of Power versus Contestation of Power“, осъществяван в рамките на междуакадемичната спогодба с Румънската академия на науките, който включва учени от ИИИ, ИБИ и ИИЗк. Доц. д-р Цветан Василев е част от екипа на проекта на ИИИЗк на тема: „Приносът на Иван Гошев за формирането на Иконографския отдел на НЦИАМ (проучване и документиране на архиви и колекции)“, финансиран от ФНИ.

КМНЦ поддържа добро сътрудничество и участва в общи изследвания и инициативи и **с висшите учебни заведения в България**. Доц. д-р Десислава Найденова е член на междууниверситетския център за изучаване на римското право и романистичната традиция към УНСС. Проф. д-р Вася Велинова от Центъра за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев“ към СУ „Св. Климент Охридски“ е част от екипа на проектите „Южнославянски кописти и скриптории от XIV век (палеографска атрибуция и

онлайн реперториум)“ и проекта „Развитие на кирилицата от IX до XIV век в южнославянските земи: изследване и цифрово представяне”.

Не на последно място трябва да се отбележи и сътрудничеството на КМНЦ с **различни регионални музеи и институции**. Традиционно, съвместно с музея „Земята и хората“ е проведено тържественото честване на Успението на св. Кирил на 14.02.2024 г. През 2024 г. КМНЦ организира съвместно с Археологическия музей „Велики Преслав“ националния информационен семинар *„Българският Кирило-Методиевски културен маршрут – част от Културния маршрут „Св. Кирил и Методий“ на Съвета на Европа“*.

1.5. Общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата

1.5.1. Практически дейности, свързани с работата на национални, правителствени и държавни институции, индустрията, енергетиката, околната среда, селското стопанство, национални културни институции и др. (относими към получаваната субсидия).

Сътрудниците на КМНЦ извършват широка експертна дейност в полза на различни национални, правителствени и държавни научни и културни институции. За 2024 г. те са както следва:

- *Министерство на външните работи*. По покана на Генералното консулство на Р България в Мюнхен бе открита на изложбата „Пътят на Кирил и Методий и техните следовници“. В отговор на молба на Българското консулство в Битоля, Северна Македония бе представена изложбата „В началото бе буквата“;
- *Изпълнителна агенция за българите в чужбина*. Вследствие на подписано споразумение за сътрудничество между КМНЦ и Изпълнителната агенция за българите в чужбина (ИАБЧ) от 24 до 28 юни 2024 г. във Варна се проведе обучение на учители с български корени от Сърбия, Молдова и Украйна;
- *Министерство на образованието*. Един от учените в КМНЦ (ас. д-р Елка Златева) работи в проекта „Образование за утрешния ден“, № BG05M2OP001-2.012-0001, реализиран от МОН. Доц. д-р Мая Иванова и доц. д-р Евгени Зашев са членове на *Комисията за подбор на преподаватели във висшите училища в чужбина към МОН*. Двама от сътрудниците на Центъра са били членове на експертни комисии в МОН: доц. д-р Стиляна Баталова като член на *ПНЕК по Двустранно*

сътрудничество и проф. д-р Славия Бърлиева като член на *Национална експертна комисия за изпълнение на междуправителствените спогодби за образователен и научен обмен към МОН*. Четирима от сътрудниците на Центъра са били поканени за рецензенти на проекти в различни конкурсните сесии на ФНИ: проф. д-р Веселка Желязкова, проф. д-р Бойка Мирчева, доц. д-р Татяна Илиева, доц. д-р Десислава Найденова;

- *Други институти в рамките на БАН*. Един от сътрудниците на КМНЦ е участвал в научно жури в ИИИЗк (проф. д-р Славия Бърлиева, становище за придобиване на ОНС „доктор“). Доц. д-р Ива Трифонова е била член на жури за избор на главен асистент в ИБЕ–БАН;
- *Висши училища в страната*. Един от сътрудниците на КМНЦ (доц. д-р Ива Трифонова) е бил член на научно жури и е участвал в изработване на становище, свързано с избора на доцент във Факултета по славянски и нови филологии на СУ „Св. Климент Охридски“;
- *Други експертни оценки*. Сътрудниците на КМНЦ участват традиционно и в изготвянето на рецензии на книги и статии за публикуване в български и международни издания. За 2024 г. тези оценки са 39. Доц. д-р Ива Трифонова е била рецензент на проект в Ученическия институт на БАН.

1.5.2. Проекти, свързани с общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата и обществото, финансирани от национални институции (без Фонд „Научни изследвания“), програми, националната индустрия и пр. – до ТРИ най-значими проекти (заглавие на проекта, програма, по която се финансира, координатор, и постигнати резултати).

1. Национална е-структура Clada-BG.

В рамките на Националната е-структура Clada-BG през 2024 г. сътрудниците на КМНЦ (проф. д-р Бойка Мирчева, доц. д-р Ива Трифонова, доц. д-р Мая Иванова, доц. д-р Татяна Илиева, гл. ас. д-р Мария Тотоманова-Панева, гл. ас. д-р Камелия Христова) работиха върху изработването на корпус на четивата от Супрасълския сборник, X в., 285 листа – най-големия запазен старобългарски кирилски паметник, създаден в Преслав (превод на новобългарски език, бележки и коментар към реалиите). Изработени са

метаданни (доц. Цветан Василев) за описание на 14 латински кирило-методиевски извора и са публикувани техните дигитализати. Предоставени за семантично аотиране бяха дисертацията на Моня Камуля Рибаров „Лексиката в ръкопис № 3/14 от библиотеката на Рилския манастир като източник за историята на текста на поведста „Варлаам и Йоасаф“. 2024, дисертационен труд 292 с. + 272 с. и приложенията към нея: 1) Репертоар на графемите в ръкопис НМРМ № 3/14; 2) Наборен текст на поведста „Варлаам и Йоасаф“ по ръкопис НМРМ № 3/14 (268 л. = 536 с.); 3) Словоуказател на съществителните имена по ръкопис. № 3/14 (НМРМ); 4. Обратен речник (Indexatergo); 5. Азбучен списък на словообразователните синоними; 6. Таблица на изследваните словообразователни единици по наставки; 7. Списък на лексемите, които не се срещат в използваните лексикографските справочници (вероятни *hapaxlegomena*); 8. Списък на лексемите, които не се срещат в старобългарския канон; 9. Думи от прабългарски произход; 10. Азбучен списък на непреведени гръцки думи в ръкопис № 3/14 (НМРМ); 11. Азбучен списък на антропоними, етноними и топоними (съществителни имена) в ръкопис. № 3/14 (НМРМ). Подготвено и предоставено за аотиране е съдържанието на две изложби: предоставени като съдържание: „За Кирил и Методий, някога и сега“ и „По следите на учениците“ – националният културен маршрут „Кирил и Методий“.

2. ННП „РАЗВИТИЕ И УТВЪРЖДАВАНЕ НА БЪЛГАРИСТИКАТА В ЧУЖБИНА“

В рамките на програмата (РП 2.2.3. Организиране и провеждане на тематични обучения и специализирани семинари за чуждестранни българисти – утвърдени и млади изследователи от български на чужди езици, за повишаване на компетенциите и за осъвременяване на знания и умения по превод от български на други чужди езици. семинари, работилници) КМНЦ проведе две летни школи: в периода 24–28 юни 2024 г., във Варна „Лятна школа за учители от българските общности в Сърбия, Молдова и Украйна“ и в периода 22–27 юли 2024 г. в София „Лятна школа по славянска палеография“. В изпълнение на предвидените дейности в РП 2.2.2. „Разработване на дигитални образователни и изследователски програми за дистанционно обучение на чуждестранни студенти и докторанти българисти в академични мрежи и чрез отворени платформи“ бяха подготвени два цикъла от видеолекции –

(<https://www.youtube.com/playlist?list=PLrIIUsuQ-AiUu4mzy3LQyTqG1SZVOQDHL>):

от доц. д-р Евгени Зашев – „Старобългарският език в българската и европейската култура“ (на български език с английски субтитри) и от доц. д-р Цветан Василев – „Църковните стенописни надписи – завещания от миналото и послания към бъдещето“, даващ знания за състоянието на съвременните епиграфски проучвания на църковните стенописни надписи и православно-иконографско наследство от българските земи от Османския период и перспективите пред тази бързоразвиваща се научна дисциплина, която стои между филологията, изкуствознанието и историята. В рамките на РПЗ „Създаване на дигитални ресурси“ проф. д-р Бойка Мирчева работи върху „Оригинална старобългарска химнография. Ч. 2 (Акrostихове с името на Климент Охридски)“. В момента втората част на електронната база съдържа сведения за 20 надписани с името на Климент Охридски произведения, запазени в 155 преписа, литература от 122 заглавия, посочени на 787 места в текста с общ обем 101 компютърни страници. Доц. д-р Ива Трифонова подготвя „Фототипно издание на Граматиката на Неофит Рилски (с предговор и коментар)“. В момента фотосите на изданието на „Българска граматика“ на Неофит Рилски от 1835 г. е подготвено с разчетен новобългарски текст с бележки. Подготвен е предговорът към изданието, който ще бъде придружен с английски превод.

2. РЕЗУЛТАТИ ОТ НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ ПРЕЗ 2023 г.

2.1. ЕДНО най-значимо научно постижение и съответната графична илюстрация към него с кратък подфигурен текст.

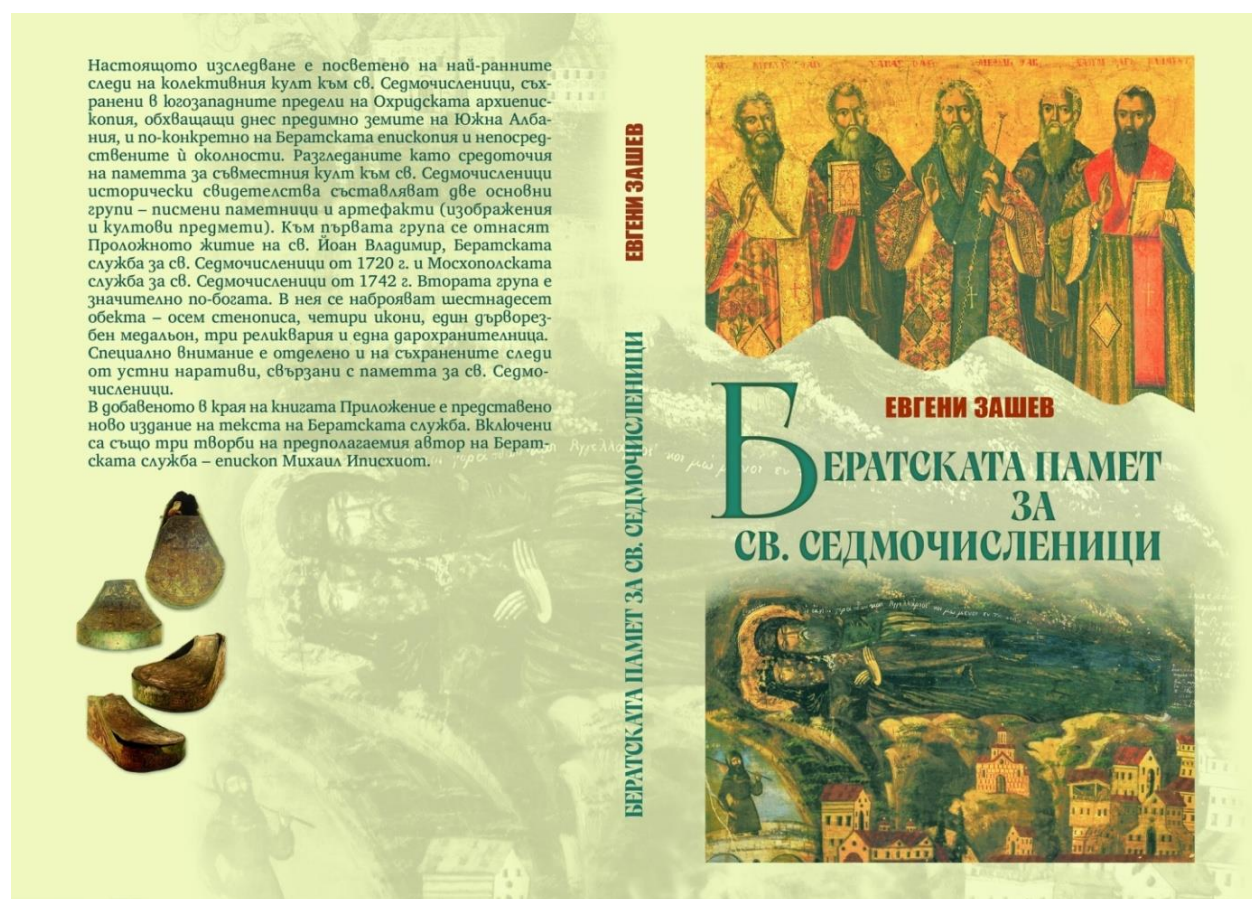
ЗАШЕВ, Е. „БЕРАТСКАТА ПАМЕТ ЗА СВ. СЕДМОЧИСЛЕНИЦИ“ СОФИЯ, 2024, 264 С. ISBN 978-954-9787-62-7.

Изследването е посветено на най-ранните следи на колективния култ към св. Седмочисленици, съхранени в югозападните предели на Охридската архиепископия, обхващащи днес предимно земите на Южна Албания, и по-конкретно на Бератската епископия и непосредствените ѝ околности. Разгледаните като средоточия на паметта за съвместния култ към св. Седмочисленици исторически свидетелства съставляват две основни групи – писмени паметници и артефакти (изображения и култови предмети). Към първата група се отнасят Проложното житие на св. Йоан Владимир, Бератската служба за св. Седмочисленици от 1720 г. и Мосхополската служба за св. Седмочисленици от 1742 г.

Втората група е значително по-богата. В нея се наброяват шестнадесет обекта – осем стенописа, четири икони, един дърворезбен медальон, три реликвария и една дарохранителница. Специално внимание е отделено и на съхранените следи от устни наративи, свързани с паметта за св. Седмочисленици. В добавеното в края на книгата Приложение е представено ново издание на текста на Бератската служба. Включени са също и три творби на предполагаемия автор на Бератската служба – епископ Михаил Иписхиот.

Книгата е издадена в рамките на Националната научна програма „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“ и е предоставена на свободен достъп:

<https://www.kmnc.bg/wp-content/uploads/2024/04/ЕВГЕНИЗАШЕВБератскатаПаметЗаСвСедм.pdf>

Сн. 14. Корицата на книгата.

2.2. ЕДНО най-значимо научно-приложно постижение и съответната графична илюстрация към него с кратък подфигурен текст.

Международна лятна школа по славянска палеография за студенти, докторанти и млади учени на тема „Кирило-Методиевото културно наследство: писачи и скриптории на Балканите през XIV в.“

С финансовата подкрепата на ННП „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“ стана възможно организирането на втора международна лятна школа по славянска палеография за студенти, докторанти и млади учени на тема „Кирило-Методиевото културно наследство: писачи и скриптории на Балканите през XIV в.“ (22.07 –27.07. 2024 г. (<https://kopisti14.kmnc.bg/summer-school>)). Бяха подадени 51 заявки, от които бяха одобрени 23 на млади учени, докторанти и студенти от България, Германия, Гърция, Италия, Полша, Румъния, Сърбия и Франция. Участниците получиха теоретични знания и практически умения, свързани със създаването на ръкописната книга и съвременните методи за изучаване и идентифициране на почертите на копистите. Занятията бяха разделени в две сесии – уводна и за напреднали, като втората предполага активното участие на студентите в палеографската изследователска работа над няколко южнославянски ръкописа от XIV век.

Мероприятията бяха организирани в няколко академични институции в София – КМНЦ и ИМИ при БАН, НБКМ и ЦСВП. Лектори от страна на КМНЦ бяха: доц. д-р Марко Скарпа, проф. д-р Веселка Желязкова и доц. д-р Ива Трифонова. Семинарните занятия бяха водени от докторант Марта Рипаранте.

Сн.15. Лятна школа по славянска палеография в КМНЦ.

3. МЕЖДУНАРОДНО НАУЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО НА ЗВЕНОТО

Научната и популяризаторска дейност на КМНЦ е добре разпознаваема както у нас, така и в чужбина. КМНЦ е част от няколко международни научни мрежи: Balkan History Association, Pax Byzantino-Slava, Byzantine Thessaloniki, Асоциация за Европейски културен маршрут „Св.св. Кирил и Методий“, Злин (Чехия), а тази година бе подписан и меморандум за сътрудничество с Университета „Адам Мицкевич“ в Познан, Полша.

През 2024 г. в рамките на междуакадемичната спогодба със Словашката академия на науките бе подаден и одобрен проекта: „Право, Език. Дидактически сборници. Юридически наративни текстове в българската и словашката култура от X до XVIII век“ (ръководител: доц. д-р Десислава Найденова), който ще бъде разработван съвместно с

Института по славистика на САН „Ян Станислав“ (ръководител от словашка страна: проф. Петър Женюх).

КМНЦ има сключени договори с 10 университета в Атина, Белград, Варшава, Гисен, Лодз, Краков, Месина, Неапол, Нитра, Солун по програмата на ЕС за подкрепа на образованието, обучението, младежта и спорта в Европа „Еразъм+“. През 2024 г. по тази програма гост в КМНЦ бе проф. Ян Страдомски от Ягелонския университет в Краков, който изнесе академична лекция на тема „Славянските средновековни преводи на цикъла за чудесата на свети Мина: състояние на изследванията, извори и текстологически проблеми“.

(<https://www.facebook.com/KiriloMetodievskiNaucenCentrPriBan/videos/1809186092918461>).

От страна на КМНЦ бяха осъществени 4 мобилности с цел изнасяне на лекции: в Атина, Гърция (гл. ас. д-р Тотка Григорова), във Варшава, Полша (проф. д-р Славия Бърлиева), в Краков, Полша (доц. д-р Стиляна Баталова) и в Нитра, Словакия (гл. ас. д-р Елка Златева).

4. УЧАСТИЕ НА ЗВЕНОТО В ПОДГОТОВКАТА НА СПЕЦИАЛИСТИ

През 2024. г. в КМНЦ са се обучавали трима докторанти:

В специалност „Българска литература (кирилометодиевистика)“ –Марта Рипаранте (Италия) с научни ръководители: доц. д-р Марко Скарпа, проф. д-р Веселка Желязкова. В специалност „История на България (кирилометодиевистика)“ – Йоанна Маркова с научен ръководител доц. д-р Камен Станев. В специалност „Български език (кирилометодиевистика) – Марияна Николова с научен ръководител доц. д-р Татяна Илиева.

През 2024 г. дисертация на тема „Лексиката на ръкопис № 3-14 от библиотеката на Рилския манастир като източник за историята на текста и повестта „Варлаам и Йоасаф“ защити Моня Камуля Рибаров, докторант на свободна практика с научен ръководител доц. д-р Татяна Мострова.

През 2024 г. учените от КМНЦ участваха в подготовката на специалисти посредством:

- *проведени лекционни курсове към ЦО–БАН.* През 2024 г. учените от КМНЦ са провели 5 курса към ЦО–БАН: доц. д-р Ива Трифонова е провела спецкурс по

„Старобългарски език“, доц. д-р Стиляна Баталова е водила „Латински език за начинаещи“, доц. д-р Десислава Найденова – „Извън границите на средновековното общество“, доц. д-р Татяна Илиева – „Старобългарска лексикология и лексикография“, гл. ас. д-р Нели Ганчева – „Проблеми на писането на научен текст“;

- *подготвяне на университетски курсове в бакалавърска и магистърска степен на обучение в българските университети.* През 2024 г. двама учени от КМНЦ (доц. д-р Десислава Найденова и гл. ас. д-р Тотка Григорова) са водили курсове за бакалаври и магистри в два университета: СУ „Св. Кл. Охридски“ и ПУ „Паисий Хилендарски“;
- *подготвяне на лекционни курсове в чуждестранни университети.* През 2024 по програма „Еразъм+“ доц. д-р Стиляна Баталова е провела осем часа лекции в Ягелонския университет в Краков, Полша, а гл. ас. д-р Елка Златева в университета „Константин Кирил Философ“ в Нитра, Словакия. По същата програма проф. д-р Славия Бърлиева е имала цикъл от лекции в Института по славистика на ПАН във Варшава, Полша, а гл. ас. д-р Тотка Григорова – в университета в Атина, Гърция. По покана на Австрийската академия на науките доц. д-р Десислава Найденова е участвала с лекция в семинара за балканистични изследвания към Академията. Доц. д-р Евелина Джевиецка е изнесла лекция във Варшавския университет.

5. ИНОВАЦИОННА ДЕЙНОСТ НА ЗВЕНОТО И АНАЛИЗ НА НЕЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ (до 1/2 стр.)

НЕПРИЛОЖИМО ЗА КМНЦ

5.1. Осъществяване на съвместна иновационна дейност с външни организации и партньори, вкл. поръчана и договорирана с фирми от страната и чужбина;

5.2. Извършен трансфер на технологии и/или подготовка за трансфер на технологии по договор с фирми; данни за полученото срещу това заплащане; данни за реализираните икономически резултати във фирмите (работни места, печалба, производителност, дял на новите продукти в общия обем на продажбите и т.н.).

6. СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ НА ЗВЕНТО

КМНЦ НЕ ОСЪЩЕСТВЯВА СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ

6.1. Осъществяване на съвместна стопанска дейност с външни организации и партньори /продукция, услуги и др., които не представляват научна дейност на звеното/, вкл. поръчана и договорирана с фирми от страната и чужбина.

6.2. Отдаване под наем на помещения и материална база.

6.3. Сведения за друга стопанска дейност.

7. КРАТЪК АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ НА ЗВЕНТО ЗА 2024 Г.

Основната дейност на КМНЦ–БАН е научна. Щатните бройки са 27, 22 от които са научноизследователски.

РАЗХОДИТЕ извършени през 2024 г. възлизат на **1 491288 лв.** и са разпределени както следва:

1. 1 108 675 лв. са изразходвани за изплащане на възнаграждения, обезщетения и социални на работници и служители, назначени по трудови правоотношения, което представлява 74.34 % от общо разходваните средства през годината (в т.ч. и по проекти);
2. 25 350 лв. са изразходвани за изплащане на възнаграждения на персонал, нает по извънтрудови правоотношения, което представлява 1.70 % от общо разходваните средства през годината (в т.ч. и по проекти);
3. 176 655 лв. са изразходвани за задължителни осигурителни вноски за сметка на работодателя, което представлява 11.85 % от общо разходваните средства през годината (в т.ч. и по проекти);
4. 123 322 лв. са изразходвани за изплащане на разходи с характер на издръжка, като: материали; вода, горива и енергия; разходи за външни услуги (с изключение на разходите за печат на издания); разходи за командировки в страната и разходи за командировки в чужбина, разходи за членски внос, разходи за такси и лихви което представлява 8.27 % от общо разходваните средства през годината;
5. 17 724 лв. са изразходвани за изплащане на стипендии на докторанти, което представлява 1.19 % от общо разходваните средства през годината;

6. 9 198 лв. са изразходени за придобиване на дълготрайни материални и нематериални активи: компютри, хардуер и стопански инвентар, което представлява 0.62 % от общо изразходваните средства през годината;
7. 21 544 лв. са изразходени за плащане на аварийен текущ ремонт на покрив на сградата, което представлява 1.45 % от общо изразходваните средства през годината;
8. 8 556 лв. са изразходени за отпечатване на издания. което представлява 0.57 % от общо разходваните средства през годината;
9. 264 лева са изразходвани за заплащане на данък върху приходите по ЗКПО за 2024 г., което представлява 0.01 % от общо разходваните средства през годината.

ПРИХОДИТЕ за 2024 г. са 1 766 557 лв., от тях:

1. 309 861лв. –Утвърдена субсидия;
2. 456 696 лв.– Собствените приходи, в т.ч.:
 - 6 597лв. – от продажба на издания;
 - 2 650 лв. – от обучение на докторанти;
 - 447 449 лв. – от Проекти, в т.ч.:
 - 10 000 лв. – Финансиране от ФНИ по Договор за безвъзмездна финансова помощ за финансиране на българска научна периодика в конкурс „Българска научна периодика – 2025 г.“ за финансиране на рецензирано българско научно издание с наименование „Palaeobulgaria“;
 - 73 131 лв. – ННП Българистика;
 - 275 000 лв. – по проект КП-06-Н90/9;
 - 54200 лв. – по проект ОП КЛаДа;
 - 16 918 лв. – за публикационна дейност;
 - 18 200 лв. – по договор с Министерство на културата.

8. ИЗДАТЕЛСКАТА И ИНФОРМАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ НА ЗВЕНТО

През 2024 г. в издателското звено бяха редактирани, подготвени за печат и разпространени следните издания:

- Списание *Palaeobulgarica*, кн.1, 2, 3, 4 за 2024 г. с общ обем 728 с. ISSN 0204-4021;
- Монографията на Цветомира Данова *Правописът на псалтира на цар Йоан Александър (Ръкопис 2 на Научния архив на БАН)*. 168 с. ISBN 978-954-9787-68-9;
- Албумът *По следите на Кирило-Методиевите ученици: Кирило-методиевският маршрут в България – част от европейския културен маршрут на Съвета на Европа*, подготвен от Славия Бърлиева и Елка Златева. ISBN 978-954-9787-67-2;
- Албумът *Юнославянски кописти и скриптории от XIV в.* ISBN 978-954-9787-66-5.

Изданията на КМНЦ са представени на сайтовете на КМНЦ (<https://www.kmnc.bg/>) и на списание *Palaeobulgarica* (<https://palaeobulgarica.eu/>). Те са представени и се разпространяват по електронен път на платформата на *Central and Eastern European Online Library* (CEEOL) (<https://www.ceeol.com/>), както и в други престижни електронни бази данни, достъпни онлайн. Включени са в Националния референтен списък на съвременни български научни издания с научно рецензиране на НАЦИД. Списание *Palaeobulgarica* е индексирано в наукометричните бази данни Scopus (Q3) и Web of Science (Q2).

9. ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАУЧНИЯ СЪВЕТ НА ЗВЕНОТО

Като академично специализирано звено КМНЦ няма свой научен съвет. С решение на УС на БАН всички въпроси, свързани с административната и научна дейност на КМНЦ се разглеждат от **НС на ИИИ**.

10. КОПИЕ ОТ ПРАВИЛНИКА ЗА РАБОТА В ЗВЕНОТО – посочва се линк към сайта на звеното, където е качен правилника.

http://www.kmnc.bg/files/PDF/Pravilnik_za_vatreshnia_trudov_red_-_KMNC-BAN.pdf

11. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ В ОТЧЕТА И ПРИЛОЖЕНИЯТА КЪМ НЕГО СЪКРАЩЕНИЯ

АБУЧ – Асоциация на българските училища в чужбина

БАН – Българската академия на науките

ВНЕК – Временна национална експертна комисия към Фонд „Научни изследвания“ на Министерството на образованието и науката

ИБЕ – Институт за български език
ИБЦТ – Институт по балканистика с център по тракология
ИИИЗк – Институт за изследване на изкуствата
ИИИ – Институт за исторически изследвания
ИЛ – Институт за литература
КМНЦ – Кирило-Методиевски научен център към Българската академия на науките
МОН – Министерство на образованието и науката
НА-БАН – Научен архив на БАН
НБКМ – Национална библиотека „Св. Кирил и Методий“
НИГГГ – Национален институт по Геофизика, Геодезия и География - БАН
НМ – Национален музей
ОС – Общо събрание
ПНЕК – Постоянна национална експертна комисия към Фонд „Научни изследвания“ на Министерството на образованието и науката
ПУ – Пловдивски университет
САН – Словашка академия на науките
СУ – Софийски университет
ТУ – Технически университет
УНСС – Университет за национално и световно стопанство
УС – Управителен съвет
ФНИ – Фонд „Научни изследвания“ на Министерството на образованието и науката
ШУ – Шуменски университет